

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demanet'a.

Locuint'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Articolele nefrancate nu se voru
trimite decâtu numai de la corespun-
denti regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune 4 fl. v. a.
Pre siese lune 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre ann. — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Scire electrica partec. a „Feder.“

Brasiova 9, augusta. Banchetulu junimei romane
buiovene felicita pre Macelarîu, pentra lupt'a na-
nale, dechारा prononciamentula de alu seu, si doresce
patatiloru zelu caratu natiunala si continua.

Pest'a, ^{30 iuliu} _{11 augustu} 1868.

Dedati a nu află in diurnalele colocuitoriloru
nostri, de câtu despretiu si ura contr'a natiunei no-
stre si a drepturilor ei, ne-am bucuratu totdeun'a,
de câte ori ne-am potutu convinge, că totu-si, in bu-
lalu opresoriloru nostri, este mare numerulu amici-
loru d'in departare, cari nu numai recunosc drepta-
ta pretinsioniloru natiunei nostre, ci si colucra pen-
tra implenirea loru, si că — prin urmare — nu pote
si departe or'a, in care *centralismulu* si despotismulu
va desparē pentru totdeun'a si adeveratulu constitu-
tionalismu va triumfă intru tota splendorea lui prin
garantarea *autonomiei* tiercloru si *coordinarea natiuni-*
loru in statu.

In asta credintia si convingere ne intaresce si ar-
ticulu aparatu in diurnulu „Osten“, sub titulu:
„Romanii d'in Ungari'a si Transilvani'a“, care lu-punemu
sub ochii cetitoriloru nostri in urmatoriele:

In decursulu septemaneloru d'in urma li se vo-
ru fi dechisu ochii magiariloru, că romanii d'in Un-
gari'a si Transilvani'a sunt prē resoluti, a si-eluptă
pusetiunea politica, ce le compete, si nu voiescu de
ocu a se indestul cu sfarimatele, ce cadu pentru
de pre mes'a luseriosa a egamoniei magiare. Ro-
manii pretindu pentru sine drepturi egale cu ale ma-
giariloru, si totu acele-si folose in privinti'a politica
in privinti'a dreptului de statu, dupa ce in acel'a-si
modu, voiosi, gaf'a la sacrificie si cu patriotismu, au
lucatu a supra-si tote sarcinele si detoriele statului,
— ceea ce nu se pote dice despre magiari — si inca
si acum, cu tote că sunt neindestuliti cu situatiunea
politica intr'unu gradu atātu de mare, le porta cu
aceea-si devotiune credintiosa detorintiei loru, prin
care s'au destinsu romanii austriaci de la inceputu,
care au documentatu-o la ocazioni numeroze si me-
morabili, si care li-a castigatu numele de onore alu
unui-a d'indre cele mai credintiose si loiale popore ale
monarciei austriace.

Tienut'a barbatesca si consciintiosa a romani-
loru trebec sē afle in tote părtila cea mai mare sti-
ma si recunoscintia si fratii nostri romani d'in colo
de Lait'a potu fi convinsi, că si in tierele creditarie,
si si aici in metropol'a imperiului simpatie mari in-
cotiescu lupt'a loru contr'a magiarismulu, că pana in
du'a de asta-di li se pastreza cele mai multiamitorie
remisicintie pentru acea epoca, in care, opunendu-
se terorismulu separatistiloru asta-di triumfatori, s'au
posu sub flamur'a multu persecutata a ideei impe-
riului austriacu. — Persevereze romanii in lupt'a
pentru bunulu loru dreptu; nu separeze nici odata
drept'a loru cauza de caus'a imperiului, a carui ceti-
tiani sunt ei, de si acestu imperiu in tempulu d'in
urma s'a despica in doue părți; romanii sē nu se
intimideze prin maiestriale terorismulu, cari se intre-
mintieza in contr'a loru; parol'a loru sē fia cuvintu-
le poetului: *et si fractus illabatur orbis, impavidum*
ferient ruinae!

Prononciamentulu d'in Blasiu, devenitu acuma
obiectu alu celoru mai nedrepte si necorespondieto-
rie persecutiuni d'in partea tribunalcloru, a contri-
butu multu la ace'a, ca sē dee de scire intregi Au-
strie precum si restului Europei, că opusetiunea roma-
niloru nu se va potē delatură neci-candu prin mesure
puru administrative. Diurnalele magiare ar' fi facutu
tacerea mortului despre cuprinsulu acestui pronun-
ciamentu, pentru ca sē ametiesca apoi opiniunea pu-

blica in modulu indatenatu, cum că romanii au pusu
in scena una demonstratiune „daco-romana“, si ei
aru fi potutu esecutā cu atātu mai vertosu acēta
manopera compromitetoria pentru aspiratiunile ade-
veratu austriace, loiali si patriotice a le romaniloru,
că redactiunile vienesse nu tienu diurnale romane.
Diurnalulu „Osten“ este indreptatitu dara a-si atri-
buī meritulu adevratu, cum că una traducere fidelă
a prononciamentului d'in Blasiu a trecutū prin medi-
locirea sa, in mai multe diurnale nemtiesci si d'in ace-
ste in tota diurnalistic'a straina. Toti acei-a, cari s'au
interesatu, au potutu sē se convinga in modu auten-
ticu, că romanii nu pretindu nimica, ce nu ar' servī
spre intarirea si consolidarea monarciei austriace, că
ei nu ceru nimicu, la ce nu aru fi indreptatiti, că ei
respingu egemoni'a magiara, pentru că ea este con-
traria atātu intereselor Austriaci, câtu si intereselor
toturoru poporeloru nemagiare de d'in colo de Lai-
t'a. Tote sagetile unei calomnie veninose, carea cer-
curile magiare o au totu-de-una in bucatariulu loru,
au trebuitu sē cada, fără de resultatu, la acēst'a la-
murire a adevrului; si asta-di scie tota lumea, că
Romanii au demonstratu in unu modu elocinte si
espresivu pre Campulu Libertății d'in Blasiu, de una
insemnate istorica, nu numai pentru drepturile lo-
ru autonome, ci si pentru ide'a, devenita istorica, a
statului austriacu, cu carea stau si cadu nu numai
drepturile autonome a le romaniloru, ci a le toturoru
poporeloru d'in monarcia. Noi dāmu importantia im-
pregiurarei, că romanii d'in Ungari'a si Transilvani'a
vedu si recunosc, cum că aici in Viena, unde, mult-
tiemita lui Domnedicu, punctulu de gravitate alu mo-
narciei este inca si acuma asiediatu fără stramutare,
nu s'a indoitu si nu se indoieste neci acuma nimene
despre loialitatea si patriotismulu Romaniloru, si
cum că aici nu se pote nece-de-cum dorī, ca romanii
sē se degradeze pâna a fi eloti, ca cari nu aru potē fi
neci-una-data unu radīmu adevratu alu unui statu
constitutiunale, basatu pre libertatea toturoru popo-
reloru sale.

Deputatiloru romani in diet'a d'in Pest'a le gra-
tulāmu sinceru pentru resolutiunea, cu care apera
caus'a poporului loru in fati'a unei maioritāti ostile
si fără de respectu. De-asupr'a diurnaleloru spen-
diura sabi'a lui Damocle, a unei legelatiuni draco-
nice, care in Transilvani'a se sierbesce si cu avertis-
minte. Diurnalele stau intre alternativ'a, numai de a
semnalisa adevrulu, sēu de a se espune mortii si-
gure. Deputatii inse nu sunt impedecati prin nimicu,
a spune adevrulu deplinu de repetite ori, si a des-
crie situatiunea asiē, pre cum este. Deputatii trebec
sē face intrebuintiare deplina de imunitatea jurist-
tica, care e asiguratā cuventului parlamentariu; pre
deputatii sē nu-i confunde strigatele si sbieratele ma-
ioritāti deakiste. De diece ori invinsi prin voturi si
sbierāri, a unspre diecea ora sē se radice ēra si
sē repetiesca de nou plansorile cele vechie. Po-
terea adevrului e mare, si cuventulu liberu e
neresistibilu; guvernele cadu si sistemele politice
se nimicescu d'inaintea lui. Minoritatea cea mai mica
pote face minuni, deca si-inaltia vocea cu curagiu si
resolutiune. Minoritatea are lipsa numai de una ar-
ma si acēst'a e, a prononciā cu constantia si neintre-
ruptu, aceea ce este, a denunciā cu constantia si ne-
intreruptu naintea forului Europei civilisate nedrep-
tatīrile eclatante, cari se comitu. Aceea n'aru fi cau-
sa drepta pre care aru parasī-o insu-si poporulu ei;
acei-a n'aru fi patrioti adevrati, prē cari preponde-
ranti'a momentana a contrariloru i-aru potē seduce,
sē taca descuragiati, unde trebec sē vorbesca si sē re-
chiamē cu voce inalta si cu resolutiune dreptulu, ce
se denega loru si poporului loru.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a d'in 8 augustu a casei repre-
sentantiloru.

Presiedinte: Gajzágó; notariu: Bujanovits; mi-
nistri: Andrásy, Horváth, Wenckheim, Gorove,
Eötvös.

Se autentica protocolulu siedintiei trecute, dupa
aceea se primescu petitiunile presintate prin mem-
brii casei.

Antalfy intreba pre ministrulu de justitia,
pentru ce a strapusu tribunalulu urbarialu d'in Cicu-
Sered'a in Odorheiu.

Min. Horváth respunde, că nu si-va revocā
dispusetiunea, pana ce nu se va convinge, că loculu
de mai nainte e mai favorabilu tribunalului, de câtu
celu de acum.

Se cetesce referatulu comisiunei bugetarie; diur-
nele pre augustu le voru primī deputatii acum, cele
de pre septemvre dupa reintrunirea dietei.

La ordinea dīlei e votarea definitiva a proiepte-
loru de lege despre armata, gard'a tierei, insurecti-
unea poporului, si votarea recrutiloru; 20 deputatii d'in
steng'a ceru votizare nominala, care se si face.

D'indre 401 deputatii verificati, au votatu 192
afirmativu, 83 negativu, 6 si presiedintele n'au vo-
tatu, 119 au absentatu.

D'indre romani au votatu contr'a acestoru pro-
iepte de lege: Misiciu, Vegsie.

Pentru aceste proiepte de lege au votatu: **Ivaci-**
covicu, Ioanovicu, Mihali, S. Popu, Puscariu, Tulbasia.
Nau votatu: Babesiu, Borlea, Medanu, Ro-
manu, Varga.

Au absentatu: I. Balomiri, S. Balomiri,
Bohetielu, Hodosiu, Hosszu, Macelarū,
Maniu, A. Mocioni, Ant. Mocioni, G. Mocio-
ni, Al. Mocioni, Moldoyanu, Popu Gride-
anu, S. Popu, Popovicu Descanu, S. Popo-
vicu, Tincu, Vladu.

Presiedintele anuncia, că septeman'a viitoria se
va mai tienē una siedintia, dupa aceea se va amenā
diet'a pana in 16 septemvre.

Siedinti'a d'in 8 augustu a casei magna-
tiloru.

Presiedinte: Cziráky; d'indre notari nu e
nici unulu de fatia, Presiedintele roga dara pre Ti-
sza, comitele supremu alu Bihorului, sē porte pro-
tocolulu.

Notariulu casei deputatiloru aduce proieptele
de lege despre armata pentru pertraterea ulterioara.
Acestea se considera ca cetite si se strapunu la comi-
siunea respectiva.

Ne fiindu alte obiepte la ordinea dīlei, siedinti'a
se inchiaia.

Cetimu in „Gaz. Trans.“

Pentru dechiaratiunile anonime. De trei ani in-
coce, de candu cadiuse preste monarci'a intrega, ēra
mai alesu preste noi romanii domni'a sistemei sista-
torie, s'au vediutu d'in tempu in tempu la mominte
de probe mari in foiele romanesce dechiaratiuni ano-
nime, cari portau subscriptiunea: „Mai multi.“ Crede-
mu că amu ajunsu dīle, in cari trebec sē ne tragemu
sam'a asupra manierei de a ne subserie in cestiuni
atātu de importante cu „mai multi“, adeca anonimu,
ca si cum amu subserie la nesce dispute diurnistice
de tote dīlele, la care este de ajunsu, deca cunosce
Redact. pe autori. Ce scopu aru potē sē aiba aseme-
nea subscriptiuni domniloru! Nesmintitu, ca sē de-
scopere lumei convictiunile respectiviloru „mai mul-
ti.“ Inse cine suntu acei „mai multi?“ De care
clase a societătii se tienu ei? Cāti suntu ei? Ci-
ne garanteza in faci'a lumei pentru subscriptiunile
loru, pe cari nu le vede nimene? Cine este detoriu
sē credia, că asemenea dechiaratiuni nu suntu trami-
se spre publicare de către uniculu fără scirea alto-
r'a, sēu că ele suntu fabricate de ins'a-si reda-
ctiunea?

Credeti domniloru, că la tote manifestatiunile
subscrise cu „mai multi“ lumea practica respunde
forte netedu, că acei „mai multi“ este numai unulu,
sēu nici unulu, ēra adversarii nostri politici si-batu
jocu de asemenea manifestatiuni fricose. Sēu avemu
curagiulu opiniuniloru nostre, sēu nu-lu avemu. Da-

ca lu-avemu si d'aca credemu că a fostu timpulu ca sê ni le dânu pe facia, sê le subscriemu cu numele nostru intregu si sê nu amblânu pe intunere-cu;  ra d'aca nu avemu curagiulu opiniuniloru, atunci mai bine sê tacemu, sê ne crutiâmu charti'a si negrel'a, se asteptâmu pana candu ni se va coce curagiulu si se va intari ca simburele de pierseca. Ce amu ajutat noi cu declaratiuni anonime, de ecs. pe acci barbati de caracteru nepetatu? Nimicu, ba d'in contra, i apesâmu si mai multu. Nu cum-va ne ar fi rusine, deca amu jacê si noi alaturu cu florea clerului celui mai luminatu d'in tota romanimea? Domniloru, acêst'a ar fi fapt'a lui Petru d'in cantatulu cocosiloru, cu: nu sci, n'am vedutu, nu cunosc eu pe acei Nazareneni.

Inse si de altmintealea, ce ne mai folosescu noue manifestatiunile prin gazete? Acolo este tronulu, mergeti la elu, aretati-i adeverat'a stare a lucrurilor cu numele dvostra, garantandu cele aretate cu credinti'a si cu caracterulu dvostre; acolo sunt adunările municipale, nu le mai parasiti, mergeti si vorbiti in ele si prin ele câtra tron. Tier'a si natiunea nu se pote conservâ nici prin fatalismu si cu atâtu mai putene prin subscriptiuni, pre cum sunt ale asiâ numiteloru societâti industriale anonime. Libertatea natiunala si constitutiunala nu se castiga si nu sa castigatu de candu elumea prin actiuni isolate, ci prin ostenele mari si solidaritatea toturoru celoru lipsiti de libertate,  ra solidaritatea pote fi si a operâ numai acolo, unde ecsiste credinti'a neclatita in immortalitatea natiunei; d'in contra ori unde lipsesce acêst'a credinti'a, trebug sê lipsesca si solidaritatea, prin urmare si curagiulu.

Redactiunea interimala.

— La cele de susu avemu sê observâmu, c  caus'a, pentru care n'am insiratu pan'acum numele suscritoriloru pronunciamentulu, n'a fostu intr'at ta crutiarea spatiului, c tu mai multu impregiurarea: c  am asteptatu si mai asteptâmu inca, sê fimu provocati spre acêst'a d'in partea autoritatiloru, cari au inceput a procede in contra urdtoriloru pronunciamentulu, s u celu putienu s'audim, c  vr'unulu d'inte pr  stimatii barbati citati inaintea tribunalulu s'a provocatu la faptulu, c  intieleginti'a romana grabesce d'in tote p rtile a se alaturu pronunciamentulu, documentandu in modulu acêst'a, c  pronunciamentulu este intr'adeveru scosu d'in anim'a natiunei romane. Pana candu inse nu cunosemu respunsurile date tribunalulu si nu scimu cum va procede tribunalulu in urm'a respunsuriloru capetate, pan'atunci n'am aflatu de neincungiuratu de lipsa publicarea numeloru respektive. Cu tote aste-a nu le-am adunatu in pulpitu pentru ca sê mucediesca acolo si sê nu mai vedea lumin'a d'lei, nice nu ni vine in minte, c  cutare, care a suscrisu, s'ar teme de publicarea numelui s u. Credemu c  mai bine va fi a pune sub ochiulu domniloru toturoru suscritoriloru odat a si candu va fi mai la locu si mai la tempu, si acêst'a nu va remanê. Nu vedemu cauza destula a ne face intreb rile, cari le face onorabila redactiune interim. a „Gazetei.“ Pr  bine scimu si noi, c  adversarii nostri ni denega totu curagiulu si c -si batu jocu de noi, inse chiaru d'in acêst'a cauza voimu ca desamagirea sê li fia cu at t'a mai mare. Pan'acum ni totu sosescu declaratiuni de aderinti'a la pronunciamentu, si nu este departe or'a,

F O I S I O R A .

Cate-va cuvinte a supr'a invetiamentulu agricolu in Romania'a si in strainatate.

Amu atrasu atentiunea Romaniloru a supr'a importantiei invetiamentulu agricolu, inca de la 1859. Nu amu lasatu sê scape nici o ocaziune f ra ca sê ne silim a demonstr , c  desvoltarea agriculturii nostre este strinsu legata cu propasirea acêstui invetiamentu. In anulu 1863 candu amu infiintiatu divisiunea de agricultura in ministeriulu lucr riloru publice, am facutu unu proiectu, prin care impartiam tier'a in optu regiuni agricole si propuneamu, ca in fia-care regiune sê se infiintieze de o camdata c te o scola primaria de agricultura. Intr'unu studiu facutu in Revist'a Roman'a sub tu titulu de „Amelioratiunile de introdusu in agricultura romana,“ propuneamu unu planu generalu pentru organizatiunea invetiamentulu agricolu in Romania'a. In consiliulu generalu alu instructiunei publice amu staruit pe c tu ni-a statu in putintia, pentru ca sê se introduce in scola invetiamentulu agricolu. Dupa at t'a stiuintia at tu d'in parte-ne, c tu si d'in a altoru colegi de aruostri, trebug sê marturisiru, c  acêst'a cestiune n'a inaintatu pe c tu se vone . S'a facutu ce-va: s'a infiintiatu catedra de agricultura prin seminarie, s'au infiintatu doue ferme-scole; inse trebug sê marturisiru, c  chiaru aceea ce s'a facutu, nu s'a pusu pe nisce baze astu-felu, ca rezultatele sê fie satisfactorie. Camu avemu pecatele noi de a ne multimi numai pe inscriptiuni pompose, pe regulamente numeroase, si negrigim pr  multu faptele.

Acêst'a ne face ca sê incepemu reu de la inceputu, si

in care vomu servi cinstiului tribunalulu d'in M. Osiorheiu cu aretarea a sute de intieleginti romani, gat'a a impartii sorte urdtoriloru pronunciamentulu. Redactiunea „Fed.“

De sub codrulu Selagiului, 5 augustu 1868.

Aci % alaturatu se tramite declaratiunea intielegintiei romane, coadunata intr'o conferintia la Berseulu-de-josu in 2-a Augustu a. c., cu ocaziunea santirei beserice gr. cat. de acolo.

Intieleginti'a d'in p rtile de sub codrulu Selagiului abi a a fostu reprezentata cu doi membri la conferintia ce s'a tienutu de curand in Supurulude-josu; cu at t'a a fostu dar mai binevenita ocaziunea susamintita, unde fiesce carele si-vediu realitatea dorinti a de a pot  conveni, si a se consult  cu mai multi, a supr'a intereselor natiunei, a rumpe tacerea, si a-si deschide graiulu s u in publicu, spre aপরarea dreptelor ei pretensiuni, a-si manifest  in publicu, f ra temere, consentirea sa cu faptele anteluptatoriloru s i, si a-i incuragi  cu spriginirea morala spre continuarea luptei susceptu; c -ci caus'a e drepta, pretensiunile aপরate de d'insii sunt legale si realizarea acelor'a pote fi pe c tu-va tempu impedeat'a, dar perdat'a nici odata.

Astfelu incependu-se desbaterile intr'o consultare sariosa, dupa gatirea si suscrierea declaratiunei alaturate, s'a decisu a se csprime pe cale de diurnalu, domnulu deputatu, Elia Macelariu, consentimentulu si viu'a recunoscintia a intielegintiei de fatia, pentru energiosulu pasiu facutu in casa deputatorulu fatia cu procedur'a inceputa in contra redactorulu Gazetei Transilvaniei, si a mai multoru barbati destinsi ai natiunei nostre.

In legatura cu acêst'a, cu parere de reu, si adunca dorere conatiunala s'a luat spre cunoscintia si acea dorere, cumc  dlu Alexandru Romanu, deputatu dietalu si redactoru alu diurnalulu „Federatiunea“, prin o decisiune dietala, lipsitu de immunitatea sa de deputatu, are de a astept  judecat'a tribunalulu pentru drept'a si legal'a aপরare a causei natiunale, in urm'a c rei-a s'a decisu a se incunoscintia in publicu multu stimatulu domnu deputatu si redactoru, c  caus'a dsale este si va fi totude-un'a si a nostra.

S'a respicatu mai incolu dorinti'a de a ved  diurnalulu „Federatiunea“ aparendu in tote d'ilele, ca pe unu organu care, pre c tu in privinti'a limbagiului, pr  at tu in privinti'a tienutei politice curatu natiunale, se vede a fi meritulu spre a form  o epoca noia in diurnalistic'a nostra, dupa ce inse d'in relatiunea unui membru bine informatu intielegintia s'a convinsu, c  trecerea Federatiunei de diurnu cotidianu dupa impregiur rile de fatia nu se pote sper : s'a marginitu acea-si intielegintia a-si manifest  salutarea principiiloru sustienute si aপরate prin laudatulu diurnalu, si firmlu propus de a conluer , declarandu-lu totu-de-odata de organu alu s u.

In fine, membrii de fatia, dupa depunerea tribunalulu pentru luptatorii de acum ai natiunei, nu si-au potutu uit  de pi'a memoria a anteluptatoriloru adormiti, facundu, inainte de a se despart , contribui pentru monumentulu nemoritorulu Simeone Barnutiu, in urm'a c rei-a sum'a incursa in 35 fl. v. a. s'a decisu a se tramite colectantulu primariu la Simeleu, esprimendu-se totu-de-odata acea dorintia,

apoi dupa c tu-va ani ne mir mu c  institutiunile infiintiate nu sunt prospero. Nu avemu nevoie sê cit mu esemple: ele sunt in memori'a fia-c rui-a d'inte noi. Cu tote aceste-a nu datorim mai putiena multumire acelor'a, cari si-au datu ostenele de a infiintia si putienulu ce avemu. Daca amu facutu observatiunile de mai susu, n'am avutu in vedere de c tu de a recomen , ca pe de o parte sê se amelieze aceea ce exista,  ra pe de alt'a, ca sê se proceda cu mai multa maturitate pentru viitoru.

Un'a d'in causele cari au inderetnicitu la noi invetiamentulu agricolu, a fostu si lips'a unui planu de organizatiune, dupa care sê procedemu: si de aci arbitrariulu lasatu ca sê desfiinteze mane aceea ce a infiintiatu asta-di. Care de unde se scul  si vone , av  pareri deosebite: unii credu, c  in tiera trebugescu infiintiate numai scole de argati; altii c  trebugescu si scole mai superioare: altii c  nu avemu nevoie de nici o scola mai superioare: altii c  nu avemu nevoie de nici o scola, pentru c  tierannlu scie agricultur'a mai bine de c tu ori-cine. Fazele prin cari a trecut invetiamentulu agricolu la noi, nu sunt de c tu o consecintia a aceste confusiuni de idei. — Cu tote aceste cestiunea este simpla, si avemu placerea de a o dice, c  asta-di a inceputu s  fia intielesa chiaru de cei mai inderetnici. De adeveru invetiamentulu nu pote s  se deosebesca de celealte; si elu ca s  satisfaca deosebitele trebuintie, are nevoie de fi primariu secundariu si superioru. In starea de facia a trebuintiloru si midiloceloru nostre, avemu nevoie de invetiamentulu agricolu primariu si secundariu; acelu superioru va veni mai tardiu. Ca s  infiintiamu numai invetiamentulu primariu, nu potemu pentru doue cause: ant tu c  nu amu av  omeni, cari s  lu-predee, profesori cu alte vorbe; alu douilea pentru c  exista o sema de

ca sumele incurse pan'acum spre acestu scopu s  se folosesca numai spre acel'a-si scopu, si cumc  acele scoli, cari pot  si ase-di sunt in manile unor colectanti provinciali, s  se strapuna c tu de curandu la loculu respektivu, unde s  se pastreze p na ce prin midilocirea contribuiiloru neintrerupte voru crece la catimea receruta.

Declaratiune.

Luandu in consideratiune, c  natiunea romana, precum in 1848, asi  si acum e pentru pacea comuna si egalea indreptatire a toturoru natiuniloru d'in imperiu; luandu in consideratiune, c  bazea ajungerii acêstui scopu preinaltu este depusa in decisiunile natiunei romane aduse in congresulu natiunale de la Blasiu d'in 1848, 1/5 si c  natiunea romana se sente deobligata si acum'a prin juramentulu, ce l'a depusu in campulu libert tii la Blasiu; luandu in consideratiune, c  principiile si decisiunile d'in cestiune a le natiunei romane le vedemu reinnoite in pronunciamentulu intielegintiei rom. de la Blasiu d'in 15 maiu a. c.

Subscriii ne declar mu si ne alatur mu pe langa acestu pronunciamentu si-lu primimu de alu nostru.

Berseulu-de-josu in 2 augustu 1868.
(Urmeza 28 de suscrieri de fruntasi ai intielegintiei romane.)

Declaratiunea

Romaniloru d'in Teac'a si giuru, respektive d'in tractulu protopopescu gr. c. alu Farag ului.

Cetindu noi pronunciamentulu intielegintiei d'in Blasiu d'in 15 maiu 1868, amu aflatu c  d'insulu nu este nemi'a alt'a, de c tu dorintiele cele mai sincere ale fia-c rui romanu d'in Austri'a, si in specie d'in Transilvani'a, cari dorintie cu totii in diferite renture, ocaziuni, adun ri si diurnale si le-au datu pre facia, precum in se usulu acêstui-a si noi de pre aci in mai multe renture ne-amu acêstui-a, pentru aceea am neglesu a repet  esprim rile nostre pre lenga acelu pronunciamentu.

Inse dupa ce vedemu, c  contrarii causei nostre celei sante pre unii d'inte cei mai eminenti barbati, ca suscriii acelu pronunciamentu, prin ast-feliu de apucature voiescu a-i terorisa; ca acei contrarii s  nu socota, c  sensulu acelu pronunciamentu d'in 15 maiu 1868 sunt doririle unei partide si fractiuni a natiunei romane d'in Austri'a, si respektive d'in Transilvani'a, ne grabimu cu totii d'in acestu cercu in fati'a lunei cu infruntarea ori si c roru eventualit ti terorisatorie a suscrie urmatorulu

Resunetu.

Espressiunea natiunei romane pre campulu libertati d'in Blasiu, exprimata in pronunciamentulu d'in 15 maiu 1868 primum in totu cuprinsulu s u de a nostra, pentru care invingulu se cea gat'a a si mori; totu cu acêst'a ocaziune suscriii gratuleza s  multumescu dlui Elia Marcelariu pentru devotamentulu dovelitu in 17 iuliu intru aপরare a causei educa-tiate d'in pronunciamentulu natiunei romane, care d' in pagin'a vietiei sale totu de a un'a va fi cu litera de auru insemnata, c -ci intru aceea d  cu abnegare de sene si cu cea mai destinsa franchetia a documentatu in fati'a terorisatoriloru natiunei romane, c  r-

juni la noi, cari nu se multumescu numai cu acestu invetiamentu. De unde vomu lu  profesori pentru scolele primarie agricole, d'aca nu va exista o scola secundaria, care s -i produca? Omeni in aparintia seriosi nu voiau s  se convinga de unu lucru asi  de simplu: pentru d'insii  ra in destulu s  se puna pe chartia scol'a primara de agricultura, s u ferma scol'a; apoi merga tirisi, grapisi. Acesta neintielegere a fostu unu d'in causele, cari au ocaziunatu celu mai mare reu dar si invetiamentulu celu mai neaperatu pentru tiera. Asta-di multumita dlui ministru alu agriculturii, cestiunea este resolta. Domni'a sa a presintatu corpuriloru legiuitorie unu proiectu de lege pentru organizatiunea invetiamentulu agricolu primariu si secundariu, care s fer mu, c  nu va intempniciti o obiectiune. Candu vomu av  legea, ne vomu scap  de acelu organizatiuni capricioase, cari sdruncescu de at ti ani invetiamentulu nostru agricolu. In asteptare ca s  se voteze acelu proiectu, D. ministru a bine voit  ca s  reinfiintieze la scol'a de la Pantelimonu catedrele trebucioase pentru ca invetiamentulu acêstei scoli s  fia secundaru. Astu-felu dar in viitoru vomu av  o scola centrala de agricultura care va pot  s  produca barbati pentru a infiintia ferme-scole, s u scoli primarie de agricultura in deosebitele judetie ale tierii. Pentru a satisfaca si trebuintia de, ce are tier'a de silvicultur, D. ministru a creatu o anume catedra de silvicultura si botanica la scol'a de la Pantelimon, dandu acestoru cursuri o desvoltare mai mare de c tu in trecut. Cu chipulu acêst'a nu vomu mai av  nevoie de a infiintia o scola speciala de silvicultura, si acêst'a cu at tu mai multu, c  cultur'a paduriloru este o ramura a agriculturii.

Acesta noua organizatiune are fericirea de a fi patronata de I. S. Domnitoriulu. Maria Sa, care a inzestratu in

manulu e umanu si cultu, inse nece de cumu nu e lasiu.

Teac'a, in 29 iuliu 1868.

(Urmeza 61 de suscrieri.)

Declaratiune.

Fiindu pronunciamentu d'in 15 maiu a. e. alu Romaniloru adunati pe „Campulu libertatei“ — la Blasiu — sincer'a manifestare a celoru mai drepte, juste, si legali dorintie a le natiunei romane de sub sceptrulu austriacu: subscrisii, ca adeverati fii ai natiunei romane, ni tienemu de cea mai santa detorintia a ne alatur'a pe langa acelu pronunciamentu, si alu primu de alu nostru, ceea ce prin acest'a declarâmu in fatia lumei. — Datu in opidulu Ha-lmagiu, comitatulu Zarandu, lun'a lui cuptoriu 1868.

(Urmeza 78 de suscrieri.)

Transilvani'a.

Gherla, 6. aug. 1868.

Lun'a curinte pentru noi transilvanii e forte insemnata, pentru câ avemu de a fi martori la doue acte mari natiunali. Unulu d'entre aceste-a e implearea scaunulu arhiepiscopescu d'in Blasiu prin alegere, la care se facu tote pregatirile recerute si la care cei indreptatiti de pre aicia mane si poimane pleca cu totii. Alu doile actu natiunali pentru noi ardeleanii va fi adunarea asociatiunei trans. pentru cultura poporulu romanu, care-si va tienè siedintiele sale de estu tempu in Gherla Romanii intieleginti de pre aici simtiescu mare bucuria, câ voru fi fericiti a saluta in midiloculu loru pre florea natiunei, pre anteluptatorii natiunali si pre desvoltatorii si cultivatorii literaturii natiunale, si pentru acea s'au ingrigitu de tempuriu, ca sè intimpine pre confratii loru cu o primire corespundietoria si sè li dee dovedi despre ospitalitateca, ce caracterizeza pre romanu. Spre cefptuirea unei bune primiri s'a constituitu unu comitetu mai nainte cu 3—4 lune, care si-a datu nisuintia, ca pretiutii nostri ospeti sè aiba cortele onorifice si sè fia provecluti cu cele necesarie. Afara de acest'a comitetulu s'a ingrigitu, câ cei adunati pre langa ocupatiunile seriose spirituali, ce le voru avè priu participarea la siedintiele adunarei, sè afele si distractiuni placute. Aceste distractiuni voru constà d'in reprezentatiuni teatrale, cescutate de societatea dlui Mihaiu Pascali, care pre tempulu adunarei asociatiunei se va aflà între noi si in decursulu aceli, in dillele de 24, 25, 26 si eventualmiute 27 augustu va representà vre-o 3—4 piese teatrale in localitatile redutulu orasianu, care pentru o parte a venitulu ni s'a datu spre folosintia d'impreuna cu scen'a si sculele teatrale. Sperâmu, câ toti onorati membri ai asociatiunei si alti intieleginti d'in apropiare si departare se voru nisui a gustà d'in placerele spirituali, ce ni le va intinde dlui Mihaiu Pascali prin art'a sa, recunoscuta si laudata de tota jurnalistic'a nostra si straina. Alte distractiuni voru constà d'in dantii si conversatiuni. Comitetulu nu a lasatu d'in vedere, câ la adunarea asociatiunei, s'au indatinatu a se presentà si brav'a nostra junime de ambe sessurile, si pentru acea s'a ingrigitu pentru arangiarea unui balu sèu mai bine d'isu a unei petreceri confidinti, in care sè aiba ocaziune junimea de a se cunosece si prin conver-

sare a contribuì la perfectiunarea si desvoltarea imprumutata.

Dupa ce in diu'a de 15/27 aug. e serbatoarea S. Marie, care aduna pre multi pietosi la s. manastire a Niculei in departare de 3/4 ora de Gherla, comitetulu va face dispusetiunile, ca ospetii nostri, cari aru voi a face excursiune la loculu amintitu, sè o pota face acest'a cu usioritate, spre a potè luà parte la sierbitiulu dumnediescu, care se va tienè cu solenitate mare sub pontificarea Illustrisimulu D. Episcopu de Gherla. Pre cum sum informatu, cu acest'a ocaziune se va depune petr'a fundamentala la s. baserica, ce se va edificà in onorea s. Mariei, a carei icona miraculosa e asediata acum in una baserica mica, care numai pre putieni pietosi pote cuprinde. Pusetiunea, romanticitatea si frumsetiele loculu, unde e situata manastirea de la Nicula, credu câ va satisfacè acceptârilor celoru ce voru cscurge acolo si fiasce care va potè duce cu sine nesce suveniru placute de pre tienuturile nostre.

Pregatirile facute pentru buna primirea o. ospeti, ne indreptatescu a sperà, câ vomu fi onorati de unu numeru mare de intieleginti romani d'in tote partile.

Amu dori tare sè potemu salutà între noi romani si d'in acele tienuturi romane, unde simtiulu natiunali d'in caus'a cercustârilor nefavoritorie e amorfitu, si care numai asiè s'ar desceptà si desvoltà in mesura mai mare, deca ar veni in coatingere mai de aproape cu confratii loru de pre aici. Dorimu sè salutâmu in midiloculu nostru pre fratii d'in Marmati'a, Satunare si Silvani'a.

Rogamintea

Celoru doi episcopi romanesco d'in Transilvani'a: Ioanu Leme-ni de Eadem si Vasilie Moga, asterntuta dietei de la 1842 in caus'a romaniloru locuitori pre pamentulu craiescu, numitu si sasescu:

(Urmare)

De aici ar' urmà, cum câ asiè dara concetatiunii romanu nu sunt nepastui, si plansorea loru n'are locu; inse, c. e. staturi, ea tocma pentru aceea are locu, câ medularii consocii natiuni au scosu-o d'in egalitatea de dreptu si mai cu totulu au desbracatu-o. Deci ea are nepastuiru, si inca nepastuiru strigatorie la coriu, d'entre cari pre cele mai de frunte vomu indresni a le instrà cu adancu respectu in urmatoriele:

1) Cea d'antâia si mai asupritoria este acea cum câ romanii locuitori pre pamentulu craiescu sunt scosi de la reprezentatiune si de la deregatorie. Daca stà egalitatea de dreptu, carea dupa privilegiulu Andreanu d'in firea pamentulu craiescu si dupa mai multe porunci trebeu sè si stè, care lucru tocma acum'a l'au recunoscutu si unii publicisti sasi in diurnalele loru: este urmarea legiloru conforme si aceea, ca romanii cu sasi sè iè parte de o potriua, si cu privintia la religiune d'in reprezentatiune, d'in deregatoriile publice, scurtu, d'in tote folosele. Acest'a stà cu adeveratu dupa principiu si dupa lege, inse numai ca racii d'in fabula pre hârtia, pentru câ in facta a) la alogerea deputatorulu pentru dieta si pentru adunâriile universitatii, d'insii nu incurgu in acea mesura ca sasi, èr' d'entre ei (d'entre romanu) nu se alegu neei decum, macaru câ ei pre pamentulu craiescu sunt mai numerozi de câtu sasi; èr' religiunea nu este neei decum privita, ci se alegu numai d'intr'o confessiune, de-si art. 11 novelariu d'in 1791, § 1 sub c, oteresce lamuritu: „ute sedibus etiam Saxonicalibus pro ratione capacitatis et religionum diversitatis duo eligantur.“ De

in unele Staturi d'in Europ'a, in privintia invetiamentulu agricolu.

Austri'a, vecin'a nostra, care nu traiescu numai d'in agricultura ci si d'in industria, are 1-iu, siese scole secundarie de agricultura, in cari se afla la 60 de profesori, si 411 elevi; 2-le, 18 scole primarie sèu ferme-scole, cu 81 de invetiatori si 420 de elevi; 3-a, 4 scole de silvicultura cu 18 profesori si 200 elevi; 4-a, 6 scole de viticultura, orticultura si arboricultura cu 16 profesori si 114 elevi; 5-a, 3 scole de sericicultura si apicultura cu 4 profesori si 72 de elevi; in fine, 3 scole veterinare cu 12 profesori si 165 de elevi.

Afara de aceste scole esista cinci-sprodoce catedre de agricultura in principalele orasio, si guvernulu este pe cale de a mai infintia inca patru ferme-scole d'intro cari un'a la Comanu in Bucovin'a. Ce avemu de d'isu in fatia cu atâtea stabilimente speciale, noi carii ne speriamu asiè de lesne, candu este vorba de a trece o suma in budgetu pentru invetiamentulu specialu agricolu?

Germani'a de Nordu si de miadia-di posiede 13 stabilimente de invetiamentu superioru agricolu si 52 stabilimente de invetiamentu secundariu si primariu; si sè notâmu, câ in acestu numeru nu intra scolele de orticultura, de irigatiune, de viticultura, si altele atâtu de numeroze in acest'a parte a Europei. Acestoru scole datorescu Germani'a agricultur'a sa cea inaintata, care pote fi citata ca modelu ori-carui Statu.

Franci'a are 3 scole pentru invetiamentulu superioru si secundariu alu agriculturii, la 60 ferme-scole, trei scole veterinare, scole de irigatiuni si de drenagiu, de orticultura si altele. Si cu tote acestea guvernulu francesu nu se multiumesce pe atâtu si acumu este pe calea de a infintia

la facerea instructiunii ce se da deputatorulu, suntu cu totulu departati, pre acelea le da numai magistratulu sasescu in interesu sasescu, si nu in partea Romaniloru, ci adeseori in contr'a loru.

De aci urmeza c. c. Statu multimea cea mare a asuprelor si mai vertosu aceea, cum câ diet'a nu scie, câ in pamentulu craiescu siedu si Romani: de aci vine, câ pentru ei si in interesulu loru nimeni nu vorbesce, napastuirile loru nimeni nu le areta, si câ vindecarea acelor'a nimeni nu o medilocesce: — urmeza iara-si, cum câ pamentulu craiescu mai mare parte de romanu, in tote interesele lui lu-chivernisescu numai Sasi, ei si numai ei ingrigescu pentru buna starea lui materiale si spirituale; totu pamentulu, prin urmare pre toti locuitorii lui de o potriua si veniturile respective ei le administra, ei le intrebuescu, totu felulu de cause ei le judeca. Au nu e urmare firesca, cum câ iubindu si favorindu ei pre ai sèi mai multu de câtu pre Romani, interesulu Romaniloru lu-tre-cu cu vederea, pentru binele loru materialu si spiritualu nu ingrigescu, d'in veniturile comune nu le facu parte, si in causele ce au in contr'a Sasiloru mai totu-de-un'a pierdu.

2) Amesuratu punturiloru regulative, mai tote deregatoriile orasienesco si scaunale potendu-se cascigà mai numai d'in man'a grafulu sasescu si a magistraturiloru, acest'a inaltia la deregatorie numai pre fiiu loru, cu totala scotere a Romaniloru. De aci purcedu radacinele napastuiriloru aretate in puntulu de susu; deci afara de acele, fiindu câ deregatoriu pretutindeni e sasulu, elu e inspectoru, elu e administratoru, elu e jude, aci inca urmeza de sine d'in egoismu si d'in omenesc'a aplecare, de a parteni pre ai sèi mai multu ca pre straini, cum câ deregatoriulu sasu pre Romani i apesa, la povorile publice i roboteza, in causele cari vinu inaintea lui mai totu-de-una lu-osendesce a pierde, d'in aceste curgu numeroze plansori de tote dillele ale bietiloru Romani; in satele mestecate cu Sasi trecendu-se Romanii cu vederea, juratii satesco se alegu mai toti d'in Sasi.

3) Ast-felu romanii inca si de la portarea deregatorie satesco suntu scosi pe acolo, unde locuescu si Sasi, sèu celu putienu nu iau parte amesurata la numerulu locuitoriloru Romani: de aci urmeze iara-si multe nedreptatiri a supr'a locuitoriloru Romani, in câtu adeca deregatori'a satesca incurgo la impartirea greutâtiloru publice, la seversirea aceloru-a si la judecarea mai multoru cause merunte, apoi fiindu câ fiacare satu are cassa de bani mai mica s'au mai mare in câtu elu o administra pre aceea impartindu si alte folose, la tote aceste deregatoriloru sasi li se deschide porta larga destulu spre acea, ca pre locuitorii romani d'in folosulu publicu sè impartiascesca mai putienu, èr' d'in poverele publice in mesura prisosetoria si in judecarea causerloru loru sè razeme interesulu sotiloru sasi; nedreptatirile ast-felu facute suntu cu atâtu mai amare, cu câtu este mai seracu si mai ticalosu acelu cetatianu, care e supusu la tiranismulu deregatorie, pentru câ elu nici scie, nici are cui sè se planga, d'in pricina câ deregatoriulu sasu crede sasulu si pre acest'a nu-lu apesa.

4) Mai potemu atinge si atât'a, cumcâ nati'a sasescu pentru stapanirea sa d'in pamentulu craiescu pretinde pentru sine d'in deregatoriile tieri si d'in judecatori'a montanistica de la Zlatna 1/4 si câte odata 1/3, inse de romanii de acela-si dreptu nici odata nu pomogesce nemicu, macaru câ egalitatea dreptulu cea netagaduita produce asemenea pretensie. — Se ne inchipuimu c. c. Statu, cumcâ fatiernica replica a natiiei sasesci la d'isele punturi va fi acest'a: „Romaniloru pentru aceea nu li se dà parte la reprezentatie si la deregatoriile publice pentru câ ei n'au omeni destoinici si cultivati spre acest'a.“ Acest'a de ar si stà, ar insemnà numai atat'a, ca si candu unu omu ar' scote la altulu ochii si apoi batendu-si de elu jocu, ar' dovedi asupr'a lui cu aceea câ este orbu. Acest'a si in

chiaru la Parisu o Academia de agricultura cu 16 profesori. O comisiune numita de unu anu, presidata de ilustrulu chemistu d. Dumas, si compusa d'in barbati speciali, a elaboratu unu proiectu si acestu proiectu in curendu ilu va supune la aprobarea ministeriului. Cine nu intielegc câta gloria are sè reverse peste Franci'a infintierea acestui institutu superioru, unicu in lume, prin celebritatiele profesorali si prin bogati'a colectiuniloru. Eca ce face Franci'a, ale cari-a legile deschidemu pe masa, ori candu voimu sè facemu ce-va. Sè o imitamû pentru Domnedieu, si in institutiuni, èr' nu numai in proiecte.

Sè murturisimu, câ in facia cu aceea ce facu staturile civilisate pentru invetiamentulu agricolu, acele staturi, cari nu traiescu numai d'in pamentu ci au si o industria prospera, amu dà dovada de cea mai putiena intielegere a intrelor nostre, candu amu mai amenà infintierea scoleloru agricole in tier'a nostra. Cu economiele ce pretindemu câ facemu, neinfintiaundu scole seriose, vomu privà tier'a de acele mai folositorie institutiuni si posteritatea ne va judecà forte aspru.

D'in norocire ventulu bate spre bine; cu patronagiulu inaltu alu M. S. Domnitorulu, si cu concursulu guvernulu, suntemu siguri, câ tier'a nostra va posedè în curendu aceea ce astepta de atâtu tempu. Mangaiandu-ne cu acest'a sperantia, rugâmu pe toti Romanii bine-voitori ca sè contribuesca fie-care in sfer'a s'a pentru realisarea unei opere atâtu de importantanta, pentru desvoltarea nostra economica.

P. S. Aurelianu.

„Rom.“

